HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

## מסורת הש"ס

א) [ע"ב], ב) [לעיל ח: ד"ה דאם כן], ג) ר"ל משום ירקא ומתיא,

## עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ח מהלכות קדוש החדש הל' ח:
יז ב מיי' שם הלכה ו:

קדים אתי סיהרא תלתא יומי השתא נמי קא קדים אתי תרי יומי כדאמר רב משרשיא כגון שהיתה שנה מעוברת הכא נמי [א]כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת ועיבור שנה חודש דל ירחא מליא בהדי ירחא חסירא ואכתי [א] חד יומא לא אדעתייהו דאינשי עולא אמר לא נראה לחכמים לחסר יתר על שמונה ומאי טעמא קאמר מה טעם אין פוחתים מארבעה חדשים המעוברים בשנה משום [ב]דלא נראה לחכמים לחסר יתר על שמונה מאי שנא תשעה דלא דאם כן מייתרא סיהרא תלתא יומי השתא נמי קא מייתרא תרי יומי כדאמר רב משרשיא כגון שהיתה שנה מעוברת הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת [ב] דל ירחא חסירא בהדי ירחא ומליאה ואכתי איכא חד יומא סברי איתחזויי איתחזי ואנן [ג] לאו אדעתין

במאי

**קדים [אתי] סיהרא.** חדתא ג' ימים קודם ראש השנה שהמולד ביום ד' וראש השנה בשבת ומרנני עלמא בתר רבנן למימר כל מה דבעו עבדי: **כדאמר רב משרשיא.** לקמן [א] גבי עצרת כגון שהיתה שנה מעוברת הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת: **ועיבור שנה חדש.** [ד] ובידינו לעשות חדש של תוספת השנה בין מלא ובין חסר [ה] ואת עיבור של שנה של [ו] אשתקד עשינו חסר ונמלא שהקדמנו תשרי שעבר לפני מולדו כמדת חסרון חדש אחד לפיכך אנו יכולין לאחר תשרי זה כמדת מילוי חדש אחד כדקאמר דל ירחא מליא לבהדי חסירא: [ז] **ואכתי חד יומא.** ואע"ג דיומא ופלגא היא חד יומא קרי ליה. והוא הדין נמי אם היתה [ח] זו מעוברת הוה מצי נמי לתרוצי דנראה לעבר שמונה חדשים והאי דנקט שנה שלפניה משום דלא מיתוקמא מתני' בשנה מעוברת דקתני אין פוחתין מד' חדשים מעוברין הא בארבעה מעוברים סגי ואי במעוברת פשו להו ט' חסירין ובין לרב הונא בין לעולא אפילו שמונה חסירין ליכא לאוקמא אלא במעוברת אבל תשעה לא בפשוטה ולא במעוברת כדלקמן: **לא אדעתייהו דאינשי.** אחד יומא לא תמהי ולא מרנני: **מייתרא סיהרא.** עתיקא שלש יומי [ט] אחר ראש השנה דסדר תולדות החדשים למולד הלבנה אחד מלא ואחד חסר כדפרישית [ב] וכי עבדת תלתא חסירין טפי מקדמת ליה לראש השנה ג' יומי: **שהיתה שנה שלפניה.** של אשתקד מעוברת וחדש העיבור שלשים יום ולמנין הלבנה לא הוי אלא כ"ט ופלגא אשתכח דמאחרת לראש השנה פלגא יומא והשתא לא קדים [י] לראש השנה אלא יומא ופלגא וכיון דלא הוו ב' שלימים חד קא חשיב ליה והיינו דקא פריך ואכתי איכא חד יומא: **איתחזויי איתחזי.** לבנה לב"ד ואנן הוא דלאו אדעתין למימסר נפשין ולמיחזייה הילכך לא מרנני:

**מאי שנא תשעה דלא.** דאם כן מקדים סיהרא ג' ימים שאם מולד תשרי בתחילת ליל שבת מולד תשרי הבא ביום ד' ח' שעות וכי עבדינן אחד מלא ואחד חסר נקבע ר"ה בד' וכשאנו עושים תשעה מליאים הרי הקביעות מתאחר שלשה ימים ונדחה ר"ה מיום המולד שלשה ימים שהקיבוע יהיה ביום שבת [יא] ומיום ארבע היה המולד השתא נמי קדים תרי יומי שמאחר הקיבוע שני ימים למולד יום ד' ויום ה' וביום ו' יהיה הקיבוע והרי דמקדים תרי יומי דמיום ד' תהיה נראה לבנה החדשה וקשה [יב] לרש"י ליסני דמשכחת דלא מקדים שני ימים כגון דמולד קיבוע שעבר היה ביום ד' [יג] דשית שעי מיכסי סיהרא ולא תראה עד [יד] למחר ביום ה' דלא מקדים רק חד [טו] יומא דבהכי מיתוקמא לפי התירוץ דאין המולד נראה ביומו משום דמיכסי סיהרא שית שעי כך פי' בקונטרס דפירש הכא נמי כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבור שנה חדש ושדי ה' כ"א תקפ"ט ותמצא מולד תשרי ביום ה' כ"א שעה ושית שעי מיכסי סיהרא תמצא שלא תראה הלבנה עד ליל ששה (ועיבור שנה חדש) ואין מאחר קיבוע של שנה זו משל אשתקד בשביל העיבור רק ה' ימים ולולי ב' מליאים היה הקיבוע ביום ה' [טז] בשביל [יז] (ה') מליאים יתירים על אחד מלא ואחד חסר מתאחר הקיבוע יום חמישי ויום ששי ויקבע ביום שביעי כמו אשתקד והשתא לא קדמה ראיית הלבנה לקיבוע אלא יום אחד ופי' בקונטרס ואע"ג דזימנין דאיכא [יח] כגון אם היה המולד דאשתקד בערב שבת בשמונה עשר ונקבע בשבת וכי שדית ה' כ"א תקפ"ט תמצא המולד ביום ה' [יט] י"ד ונראית הלבנה בו ביום ועתה קבעו בשבת דהא שמונה מליאים עבדת והשתא קדים תרי יומי לאו פירכא היא דאנן בהכי מוקמינן בדלא קדים אלא חד יומא ועוד קשה [כ] לו השתא דקאמר הש"ס מקדים תרי יומי משמע דלעולם לא אירע כן והשתא אנו דוחים בו מולד הבא בגטר"ד ויקבע ביום ה' ואיכא תרי יומי וליכא לדחויי דהשתא לא איכפת לן מידה דמכמה דברים אין מנהג שוה למה שהיה בימי האמוראים דבימיהם לא היו דוחין יום אחד מפני ערבה כאשר אנו דוחים דהא ליתא דהא רש"י פי' ותירץ[כא] דלכך לא דחו השתא יום ז' לקיים מצות שופר משום דא"כ זימנין דאשכחן דמקדים תרי יומי דאירע המולד בהי"ח ונדחה גם למחר משום תרי [ג] שבי ואי דחינו ליה גם ביום ז' עד יום א' אשתכח דמקדים תרי יומי [כב] השתא נמי דייקינן [כג] ותירץ רש"י דלכך אין אנו תופסין גטר"ד להקדים תרי יומי דלבני בבל מיכסי סיהרא י"ח מחדתא (ושית מעתיקא) כדאי' סוף פ' קמא דר"ה (דף כ:) ולא הוי מקדים תרי יומי הואיל ולא לכל נראית באותו יום עד למחר וא"ת א"כ מאי קשיא ליה [כד] (תרי) נמי מקדים תרי יומי אלא כשהמולד דאשתקד בתחילת ליל שבת [כה] האידנא בד' ח' שעי וליכא הקדמה ב' יומי וי"ל דמשמע ליה דהמולד דאשתקד היה ביום ו' י"ח או למטה דומיא דרישא דאין פוחתין מד' חדשים מעוברין וח' חסירים דבכך תתפרש לרב הונא וכן מפרש לה לעולא בסמוך ולא משכחת פירושו של עולא דח' חסירים עבדינן רק בכהאי גוונא שמולד דאשתקד היה מיום שלפני הקיבוע הילכך משמע ליה לרב הונא דסיפא נמי מיירי בהכי שהמולד דאשתקד קדם ליום הקיבוע בו' [כו] י"ח הילכך האידנא המולד ביום ארבעה ב' שעות דכי נמי מיכסי שמונה עשר שעות תראה ביום רביעי וניחא השתא להא אמאי לא שני דאשתקד היה המולד בז' י' שעות דמשמע ליה דומיא דסיפא דהמולד ביום שלפני הקיבוע ואם תאמר למאי דפרשינן דלא תפסין למקדים סיהרא אם לא קדם י"ח שעה מאי קאמר בתחילת הסוגיא השתא קדים תרי יומי כי עבדינן שני מלאים יתירים על כסדרן ומאי קאמר הלא יכול להיות דבשני מלאים היה המולד לתשעה שעות דכל אותו יום לא תראה לבני בבל וי"ל דפריך מקדים תרי יומי היכא מיהא דאשתקד אירע המולד ביום שלפני הקיבוע [כז] [ביום ו' שעה דהאידנא יארע ביום הקיבוע דכי נמי תתכסה י"ח תראה אחר כך.[כח] רש"י]: **הכא** נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת. באותה שנה קיימינן והוה ליה למימר דהשנה מעוברת ולכך עבדינן [כט] בח' מלאים כי הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת פירוש שנה זו שעשינו בה ח' מליאים ואם לא היה העיבור אם אשתקד היה הקיבוע והמולד בשבת יהיה הקיבוע השנה זו אם יהיו כסדרן ביום רביעי (שבו המולד) וכשמוסיפין [ל] מליאים יתאחר עוד יום אחד עד יום שביעי [אבל [לא] בעיבור] המולד אירע ביום ה' כ"א שעות ולא נראה עד יום ששי הרי דלא מקדים רק חד יומא: **מחד** יומא לא אדעתא דאינשי. משמע דעבדי השתא ח' מליאין היכא דליכא מקדים רק מחד יומא וקשה האידנא דאנו דוחים גטר"ד משום דבשנה הבאה יהיה בז' י"ח ויקבע ביום שני ואיכא ששה ימים ונעשה [לב] שני מליאים ואכתי ליכא אלא חד יומא וי"ל דלא רצו לתקן אותם שסדרו לנו עיבורים וקביעות שיאריכו בסוף פעם השנה יותר מז' מליאים: **מאי** [לג] טעמא שלש חסירים דלא. דאם כן מייתרא סיהרא ג' יומי דבכסדרן יארע הקיבוע ביום המולד ביום ד' ובשביל ג' חסירים בצרי משתא שלש יומי ויקבע ביום א' תרי נמי מייתרא [לד] ב' יומי ויהיה הקיבוע ביום שני: **כגון** שהיתה שנה שלפניה מעוברת. ועיבור שנה שלשים ונמצא הקיבוע היה ראוי להיות ביום שני ובשביל הח' חסירים [לה] יתאחר עתה בשביל חדש העיבור שהוא משלשים יום שני ימים יותר ויהיה ביום רביעי והמולד יהיה בחמישי כ"א שעות והיינו הא דפריך אכתי איכא חד יומא ואי קשיא תרי יומי נמי איכא דשית שעי מיכסי ולא תראה עד יום ששי תשובה לדבר דמיירי דאשתקד היה המולד [לו] [לז] ה' שעי ביום שלפני הקיבוע דכי תשים ה' כ"א תקפ"ט יהיה המולד [לח] (ט' שעי) מיום ויכולה לראות ביום ה' לבני ארץ ישראל ואין זה מקדים רק חד יומא אבל ודאי אם אשתקד היה המולד בתחלת השבת שהשנה יהיה ביום ה' כ"א שעות ולא תראה באותו יום אז לא נעשה ח' חסירים דא"כ מייתר סיהרא שני יומי וא"ת והכי לרב הונא דסיפא קאמר[לט] לא נראה לעבר יתר על ח' הא ח' עבדינן ולא[מ] משכחינן אלא בשנה מעוברת והיכא דלא נראית כלל ביום ה' עד יום ו' ארישא דמתני' אין פוחתין מארבעה חדשים מעוברים זקוק הוא לפרש כעולא משום דאין מחסרין יותר מח' הא שמונה עבדינן והיינו היכא דנראית ביום ה' עצמו דאשתקד קודם המולד לקיבוע א"כ הוי לגלדין י"ל דתנא דמתני' נחת לאורויי לן כל מה שיכולין אנו לשנות החדשים מכסדרן תנא ברישא דשמונה חסירים עבדינן אם אשתקד קדם המולד לקיבוע וסיפא תנא דח' מליאים עבדינן אם לא קדם אשתקד מולד ליום קיבועו ולמאי דפרישית לעיל מיתוקמא רישא וסיפא בחד גוונא:

שני

## שינויי נוסחאות

א] ואכתי איכא חד יומא (ש"מ), ב] מעוברת ועיבור שנה שלשים דל (ש"מ), ג] ואנן הוא דלאו אדעתין (ש"מ), ד] חדש. כלומר ובידינו (ש"מ), ה] ואם עיבור שנה של אשתקד עשינו חסר נמצא שהקדמנו (ש"מ), ו] נ"ק מחק תיבת של, ז] מה"ד ופריך ואכתי איכא חד (ש"מ), ח] היתה שנה זו (ש"מ), ט] יומי תראה הלבנה ישנה אחר ראש השנה ג' ימים דסדר (ש"מ), י] קדים ראש (ש"מ), יא] וביום ארבע היה המולד הס"ד ואח"כ מה"ד השתא נמי כו' כצ"ל, (צ"ק), יב] וקשה לר"י ליסני (ש"מ וצ"ק), יג] נ"א י"ח שעי ושית שעה (צ"ק), יד] נ"א ליל ה' (צ"ק), טו] נ"א יומא דאין המולד נראה משום כו' שעי דבהכי מתוקמא לפי התירוץ דכך פי' כו' כצ"ל, טז] ה' שדי המלאים [תיבת בשביל נמחק] (ש"מ), יז] נ"ל ב' וגי' נ"ק ובשביל המלאים], יח] דאיכא תרי יומי כגון (ש"מ), יט] נ"ל ט"ו, [אבל הנ"ק מקיים את הגי' י"ד], כ] נ"א לר"י דקאמר הש"ס השתא נמי מקדים וכו' (צ"ק), כא] נ"ק מח"ז, כב] יומי אלמא השתא נמי דייקינן ופי' ר"י דלכך (ש"מ), כג] נ"א אפילו לרש"י י"ל דלכך ובנ"ק כתב דשבוש הוא, כד] נ"א השתא (צ"ק), כה] שבת מכסי סיהרא י"ח שעי וליכא (ש"מ), כו] נ"א י"ח או למטה דומיא דרישא, ובנ"ק קיים גרסתינו, כז] הקיבוע בי"ח שעות דהאידנא (ש"מ), כח] ר"י [תיבת רש"י נמחק] (ש"מ), כט] גירסת נ"ק עבדינן בה כו' ח' מלאים ואפשר כי קאמר ה"נ כו',, ל] נ"א וחודש העיבור יתאחר [גי' נ"ק ב' מלאים יתאחר], לא] נ"א מכות העיבור (צ"ק), לב] נ"א שמונה, לג] מאי שנא שלש (ש"מ), לד] נ"א ג' [ונ"ק כ' שטעות הוא], לה] חסרים ומאחר עתה (ש"מ), לו] המולד בחמש שעות ביום שלפני הקיבוע (ש"מ), לז] נ"א י"ח, לח] רש"ק ה' שעי וע"ש, לט] דקאמר נ"ק, מ] לא נ"ק,

## רבינו גרשום

גמ' **דאם כן]** קדים **ואתי סיהרא.** מולד לבנה של תשרי [מקדים לבוא] ג' ימים קודם ר"ה. כיצד דלעולם אין חודשה של לבנה פחותה מכ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים וכי עבדינן לחדשים חד מכ"ט וחד מל' נשווה המולד לעולם לב' חדשים דשקיל [האי] חצי יום דל' ושדי ליה לההוא דכ"ט וכי הוו כולהו כסדרן אתי מולד תשרי בזמנו בר"ה ואי עבדי ט' מלאים פיישין ו' חצאי ימים ג' ימים דליכא למישדינהו כלפי חסרים ואתי מולד [תשרי] ג' ימים קודם ר"ה: **השתא נמי.** כי [הוו] ח' מלאים הוו ד' מלאים יותר מחסרים וקדים [נמי] תרי יומי: **כדאמר רב משרשיא.** לקמן כגון שהיתה מעוברת [כו'] ועיבור שנה שעברה כ"ט יום דל מהני ד' מלאים חד מלא לבהדי ההוא חסר דהיינו חודש העבור: **אכתי איכא חד יומא.** שלם ועוד יותר [מקדים ואתי סהרא חד יומא] חד יומא לאו אדעתייהו דאינשי. הואיל ולאלתר שנראה [הירח] הוא מתכסה ואינהו לאו אדעתייהו דאכתי לא הוי מולד: [דאי עבדינן ט' חסירין **מיתרח סיהרא תלתא יומי.** שג' ימים של ו' חסירין שנחסר מימי הלבנה שלהן ישהה המולד לבוא מאחר ר"ה ג' ימים: **השתא נמי.** כי הוו ח' חסירין מיתרח תרי יומי משום הני ד' חסירין דהוו טפי מן מליאין: **עיבור שנה שלשים** טול עתה מילוי של חדש עיבור ותן לאחד מן החסירים **אכתי איכא חד יומא** דחיסרון ומיתרח סיהרא סברי כו':

## שיטה מקובצת

**קדים ואתי סיהרא תרי יומי.** גליון הקשה הר"ר אלחנן זימנין דמשכחת לה באמצע השנה דקדים ואתי סיהרא טפי מתרי יומי כגון שבאותה שנה היו ח' מלאים וד' חסרים וחדש אלול לעולם הוא מן החסרין דאמרינן בר"ה (יט:) מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר נמצא שעד אלול היו ח' מלאים וג' חסרים אוקי שלשה מלאים לבהדי ג' חסרים ואשתייר ה' מלאים וקדים ואתי סיהרא תרי יומין ופלגא, ויש לומר דהכל תולין עיניהן בקביעות דר"ה אבל בשאר דברים לא מרגישין אינשי כולי האי ואחר שיחסרו אלול יבא ר"ה על מכונו. תוס' הרא"ש ז"ל: **כדאמר רב משרשיא כו'.** גליון. הקשה הר"ר אלחנן אמאי לא מוקי לה אף בשנה פשוטה וכגון שהיתה שנה שלפניה שבעה חסרים וחמשה מלאים ובשנה זו ח' מלאים אוקי תרי מלאים לבהדי תרי חסרים דאשתקד שרבו על המלאים וישאר ששה מלאים וד' חסרים, והשתא ניחא נמי דליכא אלא חד יומא ולא לקשי מה שהקשה רש"י ז"ל דאיכא יומא ופלגא, וי"ל דלא בעי לאוקמי אלא לפי רוב השנים אחד מלא ואחד חסר, ועוד הקשה אמאי אמרינן במתני' דלא נראה לעבר יותר על שמונה הא משכחת לה שיכולין לעבר תשעה כגון שהיו בשנה שלפניה שמונה חסרים וארבע מלאים ואז יכולין לעבר תשעה חדשים דאוקי ד' מלאים לבהדי ארבע חסרים דאשתקד שרבו על המלאים וישארו בשנה זו ה' מלאים לבהדי ג' חסרים ונמצא דלא קדים סיהרא אלא חד יומא דוקא וי"ל דאי אפשר לעשות כן דלא עשו אשתקד ח' חסרים אם לא שעשו לתקן לכל הפחות מילוי חדש היתר בשנה שעברה, ועי"ל דלעולם אין לעשות ג' מלאים יתר על החסרון אפילו לתקן חסרון של שנה שעברה משום דלא ידעי דמשום תקון שנה שעברה עשו ואתו למעבד כן אפילו כשלא רבו החסרון בשנה שלפניה אבל בשיש עיבור לפניה לא אתי למטעי דהכל יודעים דבשביל חדש העיבור עשו כן א) ורבי שעשה ט' חסרין משום מלאים דאשתקד אף שהיתה שנה שלפניה פשוטה שאני התם כיון דאחד מן החסרים היתה תחת חדש העיבור של אותה שנה ולא נשארו כי אם שנים חסרים לתקן מילוי היתר של שנה שעברה: **ועיבור שנה חדש.** כלומר וכגון שעשו חדש של עבור של כ"ט יום וחשיב סדר החדשים ח' מלאים וה' חסרים תמצא קביעות ר"ה ביום השבת כמו אשתקד והשתא לא קדמית ראיית הלבנה למולד השנה אלא יום אחד והיינו דקא פריך דל ירחא מלא בהדי ירחא חסירא ואכתי איכא חד יומא ואע"ג דזימנין איכא טפי כגון דהוי מולד דאשתקד בע"ש בי"ח שעות ונקבע ר"ה בשבת וכי שדית הכ"א תקפ"ט הוי מולד השתא ביום ה' בט"ו תקפ"ט ונראית בו ביום ואתה קבעו בשבת דהא שמנה מעוברות עבדית והשתא קדים תרי יומי לאו פירכא היא דאנן בהכי מוקמינן למתני' בדלא קדים אלא חד יומא. לשון רש"י בכת"י: **ועבור שנה חדש.** הקשה מורי הרמ"ר בלא שנה מעוברת ה"מ לשנויי דנמצא ח' מלאים ולא קדים סיהרא חדתא אלא חד יומא וכגון שהיה מולד של אשתקד בי' שעות ביום ז' ונקבע ר"ה בו ביום שדי ד"ח תתע"ו על ז' י' ונמצא מולד של ר"ה זו בי"ח תתע"ו ולא [נראית] הלבנה עד הלילה דשית שעי מיכסא סיהרא וכי עבדת ח' מלאים יהיה קביעת ר"ה ביום ו' וא"כ לא תקדים ראיית הלבנה לקביעת ר"ה רק יום א' וכה"ג הוצרך לתרץ לפי שיטת התלמוד כדפי' ותירץ דהוצרכנו לאוקמ' כגון שהמולד בוי"ח דהיינו בער"ה שהרי רב הונא הוצרך לתרץ רישא דמתני' דאין פוחתין והוא צריך לפרש כן כדאפרש ואע"ג דלפי תירוץ התלמוד פירש"י דלא מצינו לאוקמ' בהכי שהיה המולד של אשתקד בער"ה דא"כ תקדים תרי יומי ראיית הלבנה לקביעת ר"ה הבאה אמר מורי דלא נאמר שיטה זו אלא נוקי כולי שמעתתא בהכי שיהיה המולד דאשתקד בער"ה בוי"ח ומה שהקשה רש"י זימנין דאיכא טפי כו' י"ל דלא הקפיד התלמוד אלא שהיא נראית לכל בפומבי כדאיתא בר"ה ואם יארע המולד מו' שעות ולמעלה דליכא תו תמני סרי שעי עד הלילה אפילו לא נקבע ר"ה עד יום ג' לא חשבינן ליה קדים סיהרא תרי יומי מאחר שאינה נראית ביום המולד לכל וכן אנו צריכין לומר ע"כ שהרי האידנא כשאירע מולד של תשרי שלפני שנה פשוטה בגטר"ד אנו עושים הקביעות ביום ה' אע"ג דקדים סיהרא תרי יומי ואין לומר דאין חוששין עתה לקדים סיהרא שהרי מכמה דברים אנו משנים המנהג שהיה בימי אמוראים בזה ודאי אנו מקפידים שהרי הקשה רש"י על מנהג שלנו שאנו דוחים בשביל שלא יבא שביעי של ערבה בשבת שאינו אלא דרבנן ודחיית שופר דאורייתא אין אנו דוחין ויש מתרצים (עי' סוכה מג: תוד"ה לא איקלע) דברי תורה אין צריכין חיזוק ודרבנן צריכין חיזוק ודוחק ונראה דלכך אין אנו דוחין מפני שופר דא"כ דזימנין דקדים סיהרא תרי יומי כגון אם יארע המולד בהי"ח שאין ר"ה נקבע ביום ה' מפני מולד זקן ולא ביום

## שיטה מקובצת (המשך)

ו' משום תרי שבי בהדי הדדי ואי דחינן נמי יום שבת מקדים סיהרא תרי יומי אלמא קפדינן האידנא בהכי וא"כ אם יארע המולד בגטר"ד היאך אנו דוחין הקביעות עד יום ה' אלא ודאי כיון דאין הלבנה נראית ביום ג' לבני בבל דלהם מכסי סיהרא חדתא י"ח שעי לא חשבינן ליה כקדים סיהרא תרי יומי. תוס': **מיתרח סיהרא.** סיהרא חדתא מתאחר וחבירו (שבת קלו.) אי אתרחיתו ל"א מייתרא סיהרא עתיקא כלומר משתהא ג' ימים אחר ר"ה: **כגון שהיתה שנה שלפניה.** כלומר שנה שלפני תשרי זה דהיינו שעשינו בה ח' חסרים היתה מעוברת ועשינו חדש העיבור שלשים יום ואם היו כולם אחד חסר ואחד מלא בשנה פשוטה אם היה המולד והקביעות של אשתקד בשבת יהיה השתא המולד והקביעות ביום ד' ומפני חדש העיבור שהוא מל' יום ניתוסף השנה ב' ימים והקביעות ביום ו' והמולד ביום ה' מפני שצריך להשליך על המולד של אשתקד מפני העיבור הכ"א תקפ"ט וכי עבדינן ח' חסרים מתמעטת השנה ב' ימים ויהיה הקביעות ביום ד' ולא מיתרח סיהרא אלא חד יומא וא"ת והלא לא נראית ביום ה' עד ליל ו' דמכסי סיהרא שית שעי תשובה לדבר דמוקמינן לה שהמולד חל אשתקד בוי"ח והקביעות ביום השבת שדי הכ"א תקפ"ט על וי"ח ותמצא המולד של שנה זו ביום ה' בט"ו שעות ותקפ"ט חלקים ויהיה נראית לבני א"י ביום ה' ובכה"ג קאמר דעבדינן ח' חסרים. תוס': רש"י ז"ל במהדורא קמא וקא פריך השתא נמי כי עבדינן ליה ח' מעוברין קדים מולד לבנה תרי יומי דאוקי ארבע' חדשים החסרים נגד ח' חדשים מעוברים ונשתיירו ד' חדשים מלאים דבכל ירחא איכא פלגא דיומי טפי שאין חדשה של לבנה פחות מכ"ט יום וחצי נמצא דמייתרי לארבע' חדשים תרי יומי וקבוע דר"ה להוי בששי בשבת דהיינו תרי יומי דקדים מולדה של לבנה שחל להיות בח' שעות ביום ד' ומרנני עלמא: כדאמר רב משרשיא. לקמן גבי עצרת כגון שהיתה שנה מעוברת הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה של אשתקד מעוברת דשנה של תשרי זה המאוחר אחר המולד דהיינו אותה שנה שעשינו בה ח' מלאים היתה מעוברת וקרי לה אשתקד דניסן ראש השנה לחדשים וקודם ניסן עשינו שני אדרים ותשרי הבא הוי ר"ה ושדי הכ"א תקפ"ט שיש בין מולד למולד בשנה מעוברת תמצא מולד תשרי יום ה' בשבת בכ"א שעות ותקפ"ט חלקים ולא נראה הלבנה עד ליל ששי דמכסיא הני תלת שעי של יום ועבור השנה חדש חדש העבור ב) כ"ט יום וחצי וקא מדחי לקמיה קביעות ר"ה יומא ופלגא וחשוב סדר י"ג חדשים ח' מלאים וה' חסרים תמצא קביעות ר"ה כמו אשתקד, ואוקי ה' חסרים לבהדי ה' מלאים ונשתיירו ג' מלאים ואיכא בכל חדש פלגא יומא טפי על סדרי החדשים דהיינו יום וחצי דקדים מולד הלבנה לקביעות ר"ה והאי חצי יום לא חשיב ליה דהא קבעי' ר"ה בשבת והלבנה נראית בששי בשבת דהשתא לא קדמה ראייתה לר"ה אלא יום אחד, והיינו דקא פריך דל ירחא מליא לבהדי ירחא חסירא כלומר אוקי ה' מלאים לבהדי ה' חסרים ואכתי איכא חד יומא כדפרשית ואע"ג דפלגא יומא איכא טפי לא חשיב ליה כיון דקביעות דר"ה בתחילת היום: דא"כ דעבדינן ט' חסרים הוי ליה ג' חסרים כנגד ג' מלאים מן ששה חסרים מחסרין שלשה ימים מכל חדש חצי יום נמצא שלבנה ישנה נכנסת בתוך החדשה שלשה ימים דמקדמינן ועבדינן ר"ה ג' ימים מכל חדש קודם מולד הלבנה דלא נראית הלבנה עד בארבע בשבת בח' שעות ותתע"ו חלקים וקבעינן ר"ה ג' ימים קודם ומרננין עלמא בתר רבנן: **שהיתה שנה שלפניה.** של אשתקד מעוברת וחדש העיבור מלא משלשים יום ולמנין הלבנה לא הוי אלא [כ"ט יום] וחצי ושדי האי יומא פלגא לחד מהני חדשים חסרים לשוייה בסדר החדשים ואשתכח דלא קדמינן לר"ה למולד הלבנה אלא יום וחצי דאוקי ה' חסרים בהדי ה' מלאים ואשתיירו ג' חדשים חסרים דבצרינן להו מאורחייהו פלגא דיומא מכל ירחא דהיינו יומא ופלגא דקדים ר"ה לראיית הלבנה וכיון דלא הוי תרי שלמים חד קחשיב ליה והיינו דקא פריך איכא חד יומא וקשיא לי דכי דייקינן כה"ג כדפרשית לעיל איכא למפרך אכתי תרי יומי [איכא] שדי הכ"א תקפ"ט על מולד לבנה של אשתקד דאיתרמי בתחילת ליל שבת דנמצא מולד זה בחמישי בכ"א שעות והלבנה לא נראית עד ליל ששי דמתכסי שית שעי ובסידור החדשים ה' מלאים וה' חסרים איתרמי ר"ה ביום רביעי אתחזי הלבנה כו' [לא כתבתי יותר כי הספר היה מוטעה] [הוא לשון הרב"א]: **סד"ה כדאמר רב משרשיא. מעוברת.** שנה שלפני תשרי זה המאוחר אחר המולד דהיינו אותה שעשינו בה שמונה מלאים היתה מעוברת ושדי הכ"א תקפ"ט ה' ימים כ"א שעות תקפ"ט חלקים שיש בין מולד למולד בשנה מעוברת ותמצא מולד תשרי ביום ה' כ"א שעה ושית שעי מכסי סיהרא חדתא נמצא שלא תראה הלבנה עד ליל ששי בשבת: **סד"ה ואכתי חד יומא כו' כדלקמן.** גליון. וא"ת והא אמרינן לקמן דרבי עשה תשעה חסרים בשנת עיבור, וי"ל דרבי עשה כדי לתקן שנה שעברה אבל אם היתה שנה שעברה כתקנה לא עבדינן תשעה חסרים דקדים ואתי סיהרא תרי יומי ופלגא. הרא"ש ז"ל:

---

א) הוא לקמן סוף עמוד ב'. ב) נראה דל"ל ועיבור השנה חודש העיבור כ"ט יום ולמנין הלבנה הוא כ"ט יום וחצי וקא מדחי כו'.